

Віннічук О. В.

кандидат політичних наук,
доцент кафедри політології і соціології
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка
(Кам'янець-Подільський, Україна),
E-mail: oljahorbniak@mail.ru

ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОЛІТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ПОСТРЕВОЛЮЦІЙНИЙ ПЕРІОД

Анотація. Розкрито сутність політичних цінностей як складової політичної системи суспільства. Охарактеризовано цінності, що сформувалися в процесі розвитку українського суспільства часів незалежності. Проаналізовано реальні можливості трансформації політичних цінностей українського суспільства у постреволюційний період.

Ключові слова: цінність, політична цінність, традиційні цінності українського суспільства, європейські цінності, трансформація цінностей.

Світ цінностей виник і сформувався в процесі духовної діяльності людини, як один з елементів культури. Людина не лише творить цінності залежно від своїх інтересів, бажань, потреб, змінює та реалізує їх у ході суспільно-історичного розвитку, але й сама виступає найвищою цінністю. А отже, аксіологічні дослідження стають частиною пізнання людини та сенсу її життя в умовах сучасного світу.

Зміни в соціально-економічних, культурних пріоритетах пострадянського суспільства призвели до розгубленості більшості населення, його духовного спустошення. Саме тому сьогодні першочерговим завданням є заповнення ціннісного вакууму, що передбачає системне дослідження духовних основ політики, привернення уваги широких верств громадськості до ціннісних проблем розвитку нашого суспільства та людства в цілому.

Стабільність політичної системи демократичного суспільства, згуртованість соціально-політичних утворень передбачає розробку та створення стійкої системи пріоритетних політичних цінностей. А це, в свою чергу, передбачає визначення базових цінностей, довкола яких групуються інші цінності та ідеї. Якою б не була зазначена цінність (політична, екологічна, гуманістична, національна ідея, або ідеї безпеки, свободи, справедливості тощо), вона не повинна бути нав'язаною зверху або запозиченою у певного суспільства без урахування національних, ментальних особливостей українського суспільства.

Проблема вивчення політичних цінностей та варіантів їх трансформації у сучасному українському суспільстві набуває особливої актуальності, оскільки цінності слугують ядром найважливіших спрямовуючих векторів політичної діяльності та політичної системи, формують основні критерії ставлення індивіда до політичного життя, визначають їх пріоритети, лежать в основі політичних установок особистості.

Вагомий внесок у розробку проблеми природи цінностей, у тому числі політичних, зробили такі зарубіжні вчені, як Г. Алмонд, Є. Баталов, О. Башкірова, Д. Белл, М. Вебер, с.Верба, І. Лебедев, Д. Леонт'єв, В. Мілановський, О. Панарін, Т. Парсонс, Д. Пауелл, В. Пантін, Ю. Пивоваров, Д. Рікман, В. Рукавишніков, С.Уайт, Г. Шахназаров та ін. Серед українських дослідників, які вивчали різноманітні проблеми впливу цінностей на функціонування політичної сфери суспільства, варто відзначити таких науковців, як В. Бакіров, В. Бебик, О. Білий, Е. Гансова, М. Головатий, Є. Головаха, А. Горбань, В. Горбатенко, М. Міщенко, В. Оссовський, Н. Паніна, В. Романов, Г. Щедрова, О. Яременко та ін.

Основні завдання роботи полягають у тому, щоб розглянути сутність політичних цінностей та охарактеризувати особливості трансформації політичних цінностей українського суспільства у постреволюційний період.

Проблема цінностей у широкому значенні виникала в періоди знецінення тієї чи іншої культурної традиції та дискредитації ідеологічних засад суспільства. Науковці визначали цінності як «правила поведінки», що детермінують збереження, регуляцію та поширення відповідних типів дій серед членів соціальної групи [12, с.13]. Інше тлумачення цього поняття у Т. Парсонса: «Цінності... складові соціальної системи... загальноприйняті уявлення про бажаний тип соціальної системи» [9, с.168].

На думку В. Лапіна, «цінності – це узагальнене уявлення людей про цілі і норми своєї поведінки, які втілюють історичний досвід і концентровано відображають сенс культури окремого етносу та всього людства загалом» [7, с.5].

Виокремлення політичних цінностей серед безлічі соціальних пов'язане із специфікою явищ, які вони відтворюють, а саме з політикою, політичними процесами. Сукупність політичних цінностей створюють певну систему, яка виступає однією з ключових ланок політичних відносин суспільства і втілюється у комплексі його політичних інститутів.

Якщо говорити про спеціальне політологічне тлумачення цінностей, то досить поширеною є позиція, згідно з якою політичні цінності – це узагальнені уявлення, котрі постають як політичні ідеали, основоположні принципи політичного мислення, що є ідеальними критеріями оцінювання та орієнтації суб'єктів у політичній діяльності. Сучасна політична наука визначає політичні цінності як «об'єкти, явища, ідеї, процеси політичного життя та їх властивості, до яких людина ставиться як до задовольняючих її соціальних потреб, інтересів і які залучає до сфери своєї життєдіяльності» [11, с.644].

Отже, політичні цінності суспільства визначаються як сукупність політичних ідей, орієнтирів, уявлень, знань, що орієнтують та мотивують політичну діяльність і поведінку суб'єктів політики. Система політичних цінностей відображає взаємодію особистості з іншими особами та суспільством у цілому в процесі її соціально-політичної діяльності, пов'язаної із втіленням загальносоціальних цінностей.

Значний вплив на формування політичних цінностей справляють: культурний рівень та рівень розвитку особистості, спосіб соціалізації, соціальне й матеріальне становище особи, статево-вікові особливості, а також релігія, як елемент національної культури, що утримує в собі традиційні цінності. Проголошенню пріоритетності загальнолюдських цінностей (свободи, рівності, справедливості) передувало утвердження у свідомості людини християнських цінностей, визнання рівності всіх перед Богом, духовної свободи особистості. Цінностями стають лише провідні орієнтації політичної культури. Політичні цінності можуть мати загальнолюдський характер, що об'єднує уявлення про бажане та небажане всього людства та ідеологічний характер, що ґрунтується на політичних інтересах окремої суспільної групи людей.

Розуміння та інтерпретація сучасних політичних цінностей залежать від багатьох чинників, зокрема особливостей ідеологічної системи (теоретично оформлених поглядів та цінностей: консервативних, ліберальних, комуністичних, соціалістичних, демократичних тощо), яка є основоположною для суспільства; стану трансформації політичної системи та суспільства загалом; національних і цивілізаційних ознак суспільства, пов'язаних із його національною культурою; моделей та особливостей економічного розвитку суспільства; характеру історичної епохи та масштабів визначеного нею впливу на розвиток конкретно взятої країни [12, с.179-180].

Сьогодні не існує єдиного, універсального, стандартного для всіх набору

цінностей навіть у високорозвинених державах, оскільки вони визначаються духовною культурою, формуються в процесі взаємодії індивіда з суспільством, є відображенням у свідомості особистості певних потреб та інтересів спільності. Але необхідною умовою стабільності політичного режиму, відносної стабільності влади є створення системи загальноприйнятих, позитивних, домінуючих у даному суспільстві цінностей.

Характеризуючи цінності, що формувалися в процесі розвитку українського суспільства часів незалежності, можна запропонувати систему позитивних політичних цінностей, призначених для сучасного українського суспільства. Їх основу складають дві групи взаємопов'язаних цінностей: 1) домінуючі ідеї, як: свобода, справедливість, політична стабільність, громадянське суспільство; 2) розвиваючі цінності, якими вважаються: законність; політична лояльність; толерантність, схильність до компромісів; відповідальність; свідоме, неупереджене ставлення до змін; ефективна участь у політичному житті; безпека; рівність; політичний суверенітет; патріотизм; політичний плюралізм; легітимність [3, с.223].

Очевидним сьогодні залишається, що ті демократичні цінності, які були притаманні більшості населення напередодні проголошення незалежності України, за десятиліття піддалися серйозному випробуванню. В останні роки знизився рівень значущості цінностей політичного суверенітету країни і національно-культурного відродження та рівень вагомості таких громадянських і демократичних цінностей, як можливість контролю за рішеннями владних структур, прагнення до того, щоб цінності демократії набували для людей більшого значення, ніж гроші [12, с.189]. Наразі, політичні цінності, регламентовані певними моральними приписами, зазвичай, важко підтримувати на належному рівні, особливо у суспільствах перехідного типу. Та й взагалі, жертвування морально-політичними принципами допускається тоді, коли користь може бути забезпечена завдяки їх порушенню, а всі наслідки цього перебувають під контролем.

Останнім часом велике значення у розвитку українського суспільства відводиться такій цінності, як національна ідея, яка б змогла консолідувати широкі верстви населення в боротьбі проти відтворення в тому чи іншому вигляді тоталітарної системи. Вчені визначають її як таку, навколо якої інтегрується політична моноетнічна спільнота, як джерело та синтез стратегії дій, які уможливають збереження і розвиток національного буття. Серцевиною її визначаються права і свободи людини забезпечені державою [4, с.186]. Але ця ідея, залежно від змісту, який в неї вкладається, може мати різні вияви: від вкрай негативних (нацизм, воєнничий націоналізм, автаркія) до загальноприйнятих (патріотизм, економічна самостійність, повага до національних меншин та ін.).

На роль фундаментальної пропонується сьогодні ідея безпеки, що гарантує свободу та гармонію розвитку суспільства в цілому. Об'єднання людей для досягнення громадянського миру та згоди, розвитку суспільства та людини можливе, на думку української дослідниці І. Чудінової, навколо таких цінностей як стабільність і толерантність [14, с.7].

У процесі формування системи цінностей суспільства, що стало на шлях формування демократичного ладу, важливо враховувати багатий досвід високорозвинених демократичних країн з достатньо розвинутою громадянською політичною культурою. Адже особливо актуальними на теперішньому етапі перетворення українського суспільства є не просто засвоєння «чужих» ціннісних пріоритетів у суспільно-політичній сфері та в галузі економіки, а вироблення власних і невідчужуваних політичних цінностей з використанням досвіду інших країн. Слід зауважити, що процес формування системи цінностей, наприклад, західного суспільства, відбувався поступово, протягом тривалого історичного періоду на основі певних національних, релігійних, загальнокультурних традицій. Таким чи-

ном, зміст системи цінностей країни залежить від рівня розвитку національної культури, психології, ментальності її народу.

В українському суспільстві тривалий час спостерігалися бездіяльнісе сподівання на «Божу милість», на допомогу «братів-сусідів». Переважав споглядацький спосіб життя над активним, що зумовлене довготривалим співіснуванням нашого народу з плодючою землею, сприятливим кліматом; тяжінням до малих груп, об'єднань (родина, громада); особливим значенням жінки в ментальності українців [13, с.34]. Оспівування жінки-матері народною творчістю та українськими поетами, культ Богоматері, визначення Батьківщини як «України-Неньки» визначають моральні цінності, норми, ідеали, типові для пересічного українця. Політичні процеси, явища оцінюються з моральної точки зору (етично-неетично, справедливо-несправедливо), їх оцінка найчастіше визначається «емоційно-почуттєвим» характером [13, с.39].

Сьогодні ж зміни в перехідних суспільствах, до яких належить і Україна, супроводжуються переосмисленням політичних подій, переоцінкою цінностей, руйнуванням старої системи орієнтацій, що часто викликає істерію, стрес у свідомості окремих людей. Частиною суспільства ці процеси сприймаються як власні (особисті) невдачі, що призводить до дезорієнтації, зневіри людини, «втрати орієнтирів щодо визначення сенсу життя», духовної катастрофи [8, с.32]. Відсутність орієнтирів вимагає від людини негайного заповнення ціннісної порожнечі, знаходження нових пріоритетів, визначення ієрархії цінностей.

Однак, на думку українських дослідників, особливість ціннісної ідентифікації сучасної України полягає в тому, що вона у цивілізаційному та культурному відношенні є і європейською і євразійською державою. Для українського суспільства характерним тривалий час залишалося стійке і майже безконфліктне співіснування глибинних, але в більшості пригнічених рис «європейськості» і частково придбаних за останні десятиліття (нав'язаних комуністичним режимом) «євразійських» ознак [5, с.45]. Здобуття державної незалежності не позбавило Україну від цієї двоякості. Адже українська європейськість у свій час отримала розвиток лише у початкових і до того ж периферійних формах, а у значній частини населення радянські навички соціальної поведінки, відповідна система цінностей виявилися глибоко вкоріненими. Тому подальший розвиток прогресивних демократичних елементів політичної ментальності українського суспільства став залежним від ступеня демократизації самого суспільства.

Але кризовий стан економіки, як справедливо відзначає відомий український соціолог Є. Головаха, – є істотною передумовою формування антидемократичних настроїв, росту недовіри до демократичних політичних інститутів і законно обраних органів законодавчої та виконавчої влади. Змінилися і соціально-політичні орієнтації населення. Загальна тенденція пов'язана із зменшенням підтримки демократичного перетворення політичної системи і суверенітету держави [1, с.28.]

Сучасна Україна, уже в якості незалежної держави, у черговий раз опинилася перед необхідністю реалізації принципу політичного і культурного плюралізму. Тому політична культура нового суспільства, яка формується у незалежній Україні, повинна бути культурою згоди, громадянського миру, поваги до свобод і прав людини [6, с.8].

У XXI ст. істотно почала трансформуватися вся світова система цінностей, зокрема ускладнився зміст конкретно-історичних політичних цінностей, на основі яких політичні суб'єкти здійснюють політичний вибір. Стає реальністю перехід від жорсткого економічного протистояння, політичного гегемонізму до більш гуманних, цивілізованих суспільних парадигм, стратегій, державних та особистісних ціннісних орієнтацій. Цього переходу не може уникнути й українське суспільство, але при цьому зміна ціннісних систем супроводжується суперечностями та заостренням конфліктів цінностей із боку цілих суспільних верств, що уособлюють

минуле або занадто консервативно налаштовані.

В контексті досліджуваної теми необхідно охарактеризувати традиційні цінності українського суспільства, які сформувалися історично – індивідуалізм, миролюбність і працелюбність – та звернути особливу увагу на їх перетворення в ситуації світової кризи, революції та війни 2013-2014 років [2].

Традиційно цінність свободи для українців була пов'язана з індивідуалізмом більше, ніж з колективізмом. Це означає, що індивідуальну свободу українець цінить більше, ніж свободу якої-небудь спільноти, у яку він входить. В Росії, скажімо, все прямо навпаки. І до того часу, коли держави як форми буття колективних цінностей домінували в світі, колективна свобода, яка обмежує індивідуальну свободу, була доволі дієвою.

В сучасному світі держави перестають домінувати, а отже і більш дієвою стає індивідуальна свобода. Це дає можливість вільно створювати ті чи інші спільноти і динамічно їх перетворювати у інші внутрідержавні та наддержавні спільноти, а також вільно об'єднувати такі спільноти у світовій комунікації мережевим чином.

Відтак індивідуальні свободи не просто конфліктують зі свободою колективності, захищеною державою, яка тим самим обмежує і придушує індивідуальні свободи, як це було раніше. Індивідуальні свободи тепер вільно організуються у пов'язані мережевим чином динамічні спільноти (громади, корпорації, анклавні, локуси мережі тощо), які стають співмірними державам.

В цьому сенсі можна сказати, що основна цінність індивідуальної свободи, що притаманна українцям, трансформувалася не тільки у більш дієву, але і стала системоутворюючою.

Друга основна цінність українців – миролюбність – теж зазнала трансформації. Україна чи не єдина країна на планеті, яка добровільно відмовилася від третього за розміром у світі ядерного потенціалу. Це неабияка демонстрація миролюбності, колективного благородства та геополітичної самопожертви. Можливо саме через це Україна сьогодні страждає у війні, бо агресивно налаштованій когорті людей, які розв'язали цю війну, завжди буде байдуже на благородство та самопожертву.

Водночас революція 2013-2014 років, яка привела до війни з Росією, показала також і войовничий характер українців. Українці миролюбні в миролюбному світі, і вони доволі войовничі в агресивному світі.

Працелюбність українців теж зазнає трансформації. Українці так само, як і жителі інших країн, зазнали спокуси споживацького і значним чином паразитарного існування. Але ось революція – 2013-2014 та війна – 2014 знову повертають українців до важкої роботи – довершення революції, відбудови зруйнованої у війні країни та важкої повсякденної праці, яка мало пов'язана з паразитуванням, бо ще довго ми не зможемо ні на чому паразитувати. В цьому сенсі питання можна ставити доволі жорстко – лише той, хто здатен до жертвовної праці на благо своєї країни, виживатиме в новому світі.

Водночас ці три цінності сакральної самоідентифікації не є достатньо об'єктивними. Народ дуже часто обманюється щодо своїх головних рис характеру. Український народ тут не виняток. Індивідуалізм українців більший, ніж у росіян, але це ніяк не означає, що він так само великий, як скажімо у німців чи американців. Миролюбність українців теж, як виявилось у війні-2014, доволі відносна. А працелюбність українців під великим питанням, оскільки паразитарність української еліти робить неможливим сакральний статус працелюбності. Тому українському суспільству потрібні більш адекватні уявлення про політичні цінності за межами повсякденності [2].

Водночас сьогодні дедалі актуальнішим стає питання протистояння традиційних політичних цінностей з сучасними цінностями в українському суспільстві. Європейським цінностям – демократії, толерантності, правам людини – протистоїть російський світогляд. Крім матеріалізму та стабільності він

базується на відкиданні європейських цінностей та навіть ворожому ставленню до них [10]. Адже не варто забувати, що та або інша риса характеру, укорінена традиціями політична цінність, може двояко впливати на процеси модернізації в країні: або сприяти її прискоренню, або може бути серйозною перешкодою для позитивного розвитку цього процесу. Подальший розвиток прогресивних демократичних елементів політичної ментальності українства, скоріше за все, залежатиме від ступеня демократизації самого суспільства.

За словами політичного аналітика Інституту євроатлантичного співробітництва В. Горбача «український протест був внутрішньо заряджений цінностями, які можна назвати європейськими, загальнолюдськими чи демократичними». Саме вони виступили орієнтирами бажаних суспільних трансформацій для протестувальників [10].

Ключовим і важливим питанням для трансформації України на сьогодні – як довго триватиме процес розуміння та сприйняття європейських цінностей усім українським суспільством, в усіх регіонах. Адже розуміння громадянами цих цінностей та їхнього значення для кожного здатне запустити процес масштабніший, ніж підписання угод чи договорів. Тобто, процес євроінтеграції знизу. Саме світогляд громадян, а не географічні межі, формують нині кордони європейського цивілізаційного простору. І за останні місяці цей кордон відчутно просунувся в Україні на схід.

Та чи скоро здобуде абсолютну перемогу Україна як самостійна демократична та «абсолютно незалежна» у своїх пріоритетах держава? Очевидно, що після нинішніх подій українцям слід очікувати ще суттєвіших трансформацій національної самосвідомості та бачення пріоритетів розвитку держави. Люди вимагатимуть від нових керівників демократичних процедур, підзвітності виборцям, контролю над владою.

Вагомий «внесок» у це робить військова агресія Росії. Як зазначає український дослідник А. Писаренко, – «вона зруйнувала геополітичний затишок, в якому Україна перебувала дотепер, консолідувала українське суспільство, показала в усій красі ідеологічні спекуляції. Відсутність агресії у відповідь, запобігання провокаціям, громадський діалог, народна дипломатія, намагання допомогти іншим розібратись у ситуації, а не стати жертвою пропаганди – все це також є свідченням того, що європейські цінності значною мірою присутні в українському суспільстві» [10].

Отже, в умовах постреволюційного розвитку українського суспільства наразі важливим питанням залишається трансформація політичних цінностей як основоположної складової політичної системи. Адже в руслі останніх подій вже сьогодні маємо значні труднощі в масовій свідомості, що по-різному проявляються: від апатії, аполітичності, розгубленості до виникнення екстремістських настроїв, зневіри та розчарування в усьому новому. Причиною таких настроїв суспільства стала тривала невизначеність вектору розвитку Української держави (проєвропейського чи проросійського) за останні роки. Як результат, цей аспект сьогодні породив ілюзорну недовіру суспільства до таких важливих цінностей як національна ідея та ідея безпеки. І до того часу, поки українське суспільство та політикум не усвідомить наслідки своєї нерішучості, серйозних політичних, економічних чи культурних трансформаційних перетворень нам не варто очікувати.

Бібліографічні посилання:

1. Головаха Є. Политическая социализация в посткоммунистической Украине / Є. Головаха, В. Пухляк // Политическая мысль. – 1994. – № 2. – С. 26–32.
2. Дацюк С. Нариси української ідентичності: сакралізація / С. Дацюк. – Режим доступу: <http://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/53edbe47df148/> (дата звернення 30.01.2015) – Назва з екрана.
3. Жабінець Н. В. Політичні цінності і перспективи гармонізації суспільних відносин

/ Н. В. Жабінець // Актуальні проблеми політики: Зб. наук. пр. / Відп. ред. Л. І. Кормич. – Одеса: Юридична література, 2000. – Вип. 9. – С. 222-225.

4. Жабінець Н. В. Соціалізація особистості як основа формування і втілення системи політичних цінностей на національній основі / Н. В. Жабінець // Нова парадигма: Альманах наукових праць. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2004. – Випуск 40. – С. 183-190.

5. Капітоненко М. Г. Сила в теорії міжнародних відносин: концептуальні парадокси / М. Капітоненко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини. – Вип. 31–32. – К.: ВПЦ «Київський університет». – 2005. – 126 с.

6. Климончук В. С. Політичні та громадянські цінності: особливості становлення та функціонування (історико-методологічний аналіз): Автореф... канд. політ. наук: 23.00.01 / В. С. Климончук; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. – Ль., 2004. – 20 с.

7. Лапин Н. Модернизация базовых ценностей россиян / Н. Лапин // Социол. исслед. – 1996. – № 5. – С. 5–12.

8. Медведчук В. В. Дух і принципи соціал-демократії: українська перспектива / В. В. Медведчук – К.: Основні цінності, 2000. – 200 с.

9. Парсонс Т. Система современных обществ / пер. с англ. Л. А. Седова, А. Д. Ковалева; [под ред. М. С. Ковалевой]. – М.: Аспект-Пресс, 1998. – 270 с.

10. Писаренко А. Чи здатні європейські цінності об'єднати Україну? / А. Писаренко. – Режим доступу: eu.prostir.ua/library/262181.html (дата звернення 30.01.2015) – Назва з екрана.

11. Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К.: Генеза, 2004. – 736 с.

12. Сліпець П. П. Політичні цінності: теорія і методологія пізнання та реалізації: монографія / П. П. Сліпець. – К.: Знання України, 2009. – 251 с.

13. Українська душа: збірник статей / Відпов. ред. В. Храмова. – К.: «Фенікс», 1992. – 128 с.

14. Чудинова И. М. Социально-политические ценности современного российского общества: проблемы их обновления и усвоения / И. М. Чудинова // Социально- гуманитарное знание. – 2003. – № 5. – с.3-19.

REFERENCES:

1. Golovakha, Y. & Pukhliak, V. (1994) 'Politicheskaya sotsializatsiya v postkommunisticheskoy Ukraine' [Political socialization in post-communist Ukraine], *Politicheskaya mysl [Political thought]*, № 2, pp. 26–32.

2. Datsiuk, S. *Narysy ukraïnskoyi identychnosti: sakralizatsiya* [Sketches of Ukrainian identity: sacralization], available at: <http://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/53edbe47df148/> (Accessed 30 January 2015)

3. Zhabinets, N.V. (2000) 'Politychni tsinnosti i perspektyvy garmonizatsiyi suspilnykh vidnosyn' [Political values and perspectives of harmonization of the social relations], *Aktualni problemy polityky [Recent policy issues]*, Yurydychna literatyra, Odesa, №. 9, pp. 222-225.

4. Zhabinets, N.V. (2004) 'Sotsializatsiya osobystosti yak osnova formuvannya i vtilennia systemy politychnikh tsinnostey na natsionalniy osnovi' [Socialization as a basis for the formation and implementation of the system of political values on a national basis], *Nova paradygma: Almanakh naukovykh prats [The new paradigm: scientific publications Almanac]*, NPU named after M.P. Dragomanov Publ., Kyiv, №. 40, pp. 183-190.

5. Kapitonenko, M.H. (2005) 'Syla v teoriyi mizhnarodnykh vidnosyn: kontseptualni paradoksy' [The power in international relations theory: conceptual paradoxes], *Visnyk Kyivskogo natsionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Mizhnarodni vidnosyny [Bulletin of Taras Shevchenko Kyiv National University. International relations]*, VPTs «Kyivskyy universytet», Kyiv, Vyp. 31–32.

6. Klymonchuk, V.S. (2004) *Politychni ta gromadianski tsinnosti: osoblyvosti stanovlennia ta funktsionuvannia (istoryko-metodolohichnyy analiz): Avtoref. kand. polit. nauk: 23.00.01* [Political and civic values peculiarities of formation and operation (historical and methodological analysis): Thesis PhD candidate in pol. sciences: 23.00.01], Lviv.

7. Lapy, N. (1996) 'Modernizatsiya bazovykh tsennostey rossiyan' [Modernization of the basic values of Russians], *Sotsiol. issled. [Soc. research]*, № 5, pp. 5-12.

8. Medvedchuk, V.V. (2000) *Dukh i pryntsyipy social-demokratiyi: ukraïnska perspektyva* [The spirit and the principles of social democracy: Ukrainian perspective], *Osnovni tsinnosti*,

Kyiv.

9. Parsons, T. (1998) *Sistema sovremennykh obshchestv [The system of modern societies]*, Aspekt-Press, Moscow.

10. Pysarenko, A. *Chy zdadni yevropeyski tsinnosti obyednaty Ukrainu?* [Will the European values unite Ukraine?], available at: www.eu.prostir.ua/library/262181.html (Accessed 30 January 2015)

11. Gorbatenko, V.P. & [et al] (2004) *Politolohichnyy entsyklopedychnyy slovnyk [Political Science Encyclopedic Dictionary]*, Geneza, Kyiv.

12. Slipets, P.P. (2009) *Politychni tsinnosti: teoriya i metodolohiya piznannia ta realizatsiyi : monohrafiya [Political Values: Theory and methodology of knowledge and realization: Monograph]*, Znannja Ukrainy, Kyiv.

13. Khranova, V. (1992) *Ukrayinska dusha: zbirnyk statey [Ukrainian soul: a collection of articles]*, «Fenyks», Kyiv.

14. Chudinova, I.M. (2003) 'Sotsialno-politicheskie tsennosti sovremennogo rossiyskogo obshchestva: problemy ikh obnovleniya i usvoeniya' [The social and political values of modern Russian society: problems of updating and assimilation], *Sotsialno-gumanitarnoe znanie [Socio-humanitarian knowledge]*. № 5, pp. 3-19.

Винничук О. В., кандидат политических наук, доцент кафедры политологии и социологии Каменец-Подольского национального университета имени Ивана Огиенко (Каменец-Подольский, Украина), E-mail: oljahorbnyak@mail.ru

Особенности трансформации политических ценностей украинского общества в постреволюционный период

Аннотация. Раскрыта сущность политических ценностей как составляющей политической системы общества. Охарактеризованы ценности, сформировавшиеся в процессе развития украинского общества времен независимости. Проанализированы реальные возможности трансформации политических ценностей украинского общества в постреволюционный период.

Ключевые слова: ценность, политическая ценность, традиционные ценности украинского общества, европейские ценности, трансформация ценностей.

Vinnichuk O. V., PhD in political sciences, associate professor of the department of political science and sociology, Kamenetz-Podolsk national university named after Ivan Ohienko (Kamenetz-Podolsk, Ukraine), E-mail: oljahorbnyak@mail.ru

Features of transformation of political values Ukrainian society in post-revolutionary period

Abstract. There analyzed the political values of Ukrainian society in post-revolutionary period. It is noted that the priority in the process of transformation of Ukrainian society is filling the vacuum of values and spiritual foundations of systematic research policy, attract attention of the general public to value problems of our society.

The research of political values and ways of their transformation in the modern Ukrainian society is of particular relevance, since values serve as the core of the political system, form the basic criteria of the individual attitude to political life and determine their priorities. So now it is important to clarify their essence and describe the features of the transformation of political values Ukrainian society in post-revolutionary period.

Within political science approach revealed that political values are summarized representation, seen as political ideals, fundamental principles of political thinking and evaluation criteria are ideal subjects in political activities.

Determined that significant influence on the political values produce: cultural level and the level of the individual, the method of socialization, social and financial status of the individual, sexual, age-old features, and religion that holds a traditional values.

Describing the values that formed in the development of Ukrainian society since independence, the system of positive political values as freedom, justice, political stability, civil society, rule of law, political loyalty, tolerance, tendency to compromise, responsibility, conscious, unbiased attitude to change, effective participation in political life, safety, equality, political sovereignty, patriotism, political pluralism, etc. legitimacy. On the role of fundamental values proposed today a national idea and political security.

Thus, in the development of Ukrainian society is now an important issue is the transformation

of political values as a fundamental component of the political system.

Key words: *value, political value, traditional values of Ukrainian society, European values, transformation of values.*

УДК 32.659.4

Гришин О. Е.

кандидат политических наук
доцент кафедры политических наук,
Российский университет дружбы народов (Москва, Россия),
E-mail: Helg-g@rambler.ru

Агаев Т. Б.

Российский университет дружбы народов (Москва, Россия),
E-mail: Helg-g@rambler.ru

ПОЛИТИЧЕСКАЯ ВИДЕОРЕКЛАМА В ИНТЕРНЕТЕ: ИННОВАЦИИ, ТЕХНОЛОГИИ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ

Аннотация. *Политическая видеореклама в Интернете является действенным инструментом политической активности и выражения политической позиции граждан. Она обладает способностью формировать политическое сознание, влиять, управлять, манипулировать им, интерпретировать и конструировать политическое информационное пространство. Российский сегмент политического интернет-пространства является отражением политических потребностей и интересов политически активных граждан. Авторы анализируют технологии воздействия современной политической видеорекламы в Интернете, определяют тенденции ее развития и потенциал.*

Ключевые слова: *Интернет, политическая коммуникация, политическая видеореклама, политическая информация, политическая активность.*

Анализ и понимание специфики политической видеорекламы в Интернете и ее технологий гарантирует успешность политических акторов в информационном пространстве. Среди способов и методов политической рекламы можно выделить инструменты коммуникации, направленные на создание общественного мнения.

Политическая реклама использует, как и эмоциональные, так и рациональные способы воздействия на аудиторию. Эмоционально поданная информация усваивается намного быстрее. И в частности, оказывает психологическое воздействие, и создаёт образ на уровне подсознания, либо положительный, либо отрицательный, что, несомненно, зависит от технологий, с помощью которых, и осуществляется воздействие. К тому же, сами реакции людей зачастую иррациональны и непоследовательны. Но, это лишь подчеркивает, что рациональные способы воздействия, как правило, эффективны. Например, когда в обществе возникает интерес и желание понять суть предложений политических акторов, и в стране высокий уровень политической активности граждан, рациональный способ воздействия есть наилучшее решение для реализации политической рекламы. Отсутствие однообразной оценки в обществе, желание охватить как можно большую аудиторию, ведет к необходимости соблюдать эффективное равновесие, при выборе того или иного метода. Также нужно учитывать текущее политическое положение, настроение в обществе в данный период времени в конкретной целевой группе.

Успешное выполнение поставленных задач политической рекламы всецело зависит от стратегии выбора средств и видов рекламы. Четкое понимание и исследование предпочтений аудитории позволяет эффективно формировать концептуальную идею и адекватное исполнение. В современной теории рекламы нет четкого определения рекламных жанров. Скорее всего, легче дифференцировать жанр политической рекламы, отталкиваясь от определения характера коммуникативного канала. Каждый канал, исходя из специфики вещания и целевой аудитории, имеет свои часто отличающиеся друг от друга инструменты подачи информации. Стоит